

Ad van Hassel, Schouwburg Arnhem: “Up-to-date blijven is onmogelijk”

Musis Sacrum

Arnhem kent nogal wat geschiedenis wanneer het aankomt op theater. De stad heeft veel gezelschappen gekend en daardoor gebeurde er altijd écht wat in de Gelderse hoofdstad. Ad van Hassel, toneelmeester van de Arnhemse schouwburg, maakt inmiddels al ruim twintig jaar deel uit van de Arnhemse theaterwereld. In het vak gerold zoals zo velen, maakt hij zich nu dus op voor zijn 21e seizoen: “Het is door de jaren heen zeker efficiënter geworden, maar of het er gezelliger op geworden is?”

Na de eerste stappen in de wondere wereld der techniek te hebben gezet bij het Nijmeegse O42, werd Ad van Hassel gevraagd mee een reisvoorstelling te gaan doen. Daarmee rolde hij als het ware de theatertechniek in en dat bleek goed te bevalen. Na een tijdje gereisd te hebben kwam de geboren Brabander in 1987 bij de Arnhemse schouwburg terecht. Twee decennia geleden en dus heeft hij door de jaren heen heel wat zien veranderen in het vak: “Ik kom uit de tijd dat het allemaal nog kon. Iedereen kon in feite de techniek in gaan. Veel mensen van mijn leeftijd die in het vak zitten, hebben een heel andere opleiding gedaan. Veel mensen zijn er via een hobby ingerold,

maar eigenlijk was er in die jaren ook niet veel anders. Iedereen was werkeloos. Dan moet je dus wat anders gaan doen en dit bleek me erg goed te bevalen.”

Beide kanten

Bij het reizen bleek uiteindelijk niet de voorkeur van Van Hassel te liggen: “Maar daar kwam ik pas naderhand achter. Mijn voorkeur zou eigenlijk zijn: zowel in één zaal werken als één keer per jaar op reis. Het is goed voor de mensen om allebei de kanten te zien. Dat mis je te vaak.” Zelf voelt Van Hassel zich op zijn eigen locatie beter op zijn gemak. Omdat je de zaal dan kent en je er elke keer weer écht wat van probeert

te maken. “Op reis kom je soms met mensen te werken die het eigenlijk worst zal wezen wat ik aan het doen ben en die vooral denken ‘ook aan deze dag komt een eind’. Dat vond ik lastig en dat kwam je toch regelmatig tegen. Ik vond het wel leuk, maar doe toch liever dit.” Het werd uiteindelijk dus Arnhem, waar hij nu dus voor zijn 21e seizoen staat. “Arnhem was in die jaren echt wat. Er gebeurde veel, er waren veel gezelschappen, veel premières. Dat zag ik dus wel zitten.”

Twee gedachten

Als toneelmeester geeft Van Hassel leiding aan de dagelijkse gang van zaken, bereidt

De concertzaal Musis Sacrum staat sinds 1847 centraal in het muziekleven van Arnhem, de laatste 100 jaar is het tevens het huis van Het Gelders Orkest. Het gebouw is in 1995 grondig verbouwd en gerenoveerd om het orkest een maximale speel- en repetitieplek te geven.; Op 1 januari 1997 zijn de concertzaal Musis Sacrum en Schouwburg Arnhem onder één directie gebracht, met de opdracht 'het kloppende culturele hart' te worden van de stad. Musis Sacrum heeft een grote concertzaal met 870 stoelen, een congreszaal met 500 stoelen en diverse andere zalen voor verschillende activiteiten, evenementen, diners, feesten presentaties en vergaderingen. Tevens is in Musis Sacrum het eigen café-restaurant 'Mahler' gevestigd.

hij voorstellingen voor en maakt hij roosters, maar is hij niet financieel verantwoordelijk. In 1997 zijn de Schouwburg Arnhem en de concertzaal Musis Sacrum (zie kader) onder één directie gebracht. Het doel daarvan was het kloppende culturele hart van de stad te worden. “Ik was er in eerste instantie niet zo’n voorstander van”, bekent Van Hassel. “Ik was sceptisch, maar dat gebeurt natuurlijk altijd. Verandering roept nu eenmaal weerstand op.” Inmiddels is wel gebleken dat er voor de technische ploeg van de schouwburg niet zo veel veranderd is indertijd. De schouwburg en Musis Sacrum zijn twee aparte toko’s gebleven, maar dan onder één directie. Van Hassel: “Het is toch iets heel anders wat ze daar doen. Naast concertzaal is Musis Sacrum een commerciële instelling met congressen en horeca. Het gevaar is daarbij dat er toch geld verdiend moet worden en dat er dan dingen neergezet worden die er eigenlijk niet passen, zoals popconcerten. Ook qua techniek is het heel anders. Het is voor die mensen namelijk heel anders werken. Ze lopen als het ware de hele week beamers en laptops in zalen aan te sluiten en eens in de week komt er dan een groot concert langs. Dat is natuurlijk een heel andere manier van werken en wat dat betreft loop je dan dus altijd op twee gedachten te hinken.”

Geen stageplaatsen

De vaste techniekploeg van de schouwburg telt een man of tien, met daaromheen uiteraard de nodige freelancers. “Dat is ook wel iets dat ik door de jaren heen heb zien veranderen”, aldus Van Hassel. “Je moet tegenwoordig wel met freelancers werken. Dat is niet erg natuurlijk, zolang je maar genoeg personeel overhoudt om het werk goed te kunnen doen.” Tot nu toe is er bij de tien mensen van de technische ploeg niet één die echt van de opleiding af komt. “We zijn er allemaal ingerold en zijn inmiddels een club die hier al heel lang werkt. Allemaal rond de 40 à 45 jaar en dat is toch wel prettig werken hoor.” Met jonge aanwas houdt de schouwburg vooralsnog niet erg bezig. “We hebben bewust geen stageplaatsen. Daar moet je in mijn ogen namelijk echt de tijd voor kunnen nemen en die tijd is er gewoon niet.”

Trekkenwand

Aan het gebouw is de afgelopen twintig jaar niet erg veel veranderd, maar qua techniek natuurlijk wel. Zo is er in 2002 een automatische trekkenwand geplaatst in de schouwburg. “Dat was een flinke verandering, maar de overstap vond ik eigenlijk wel meevallen. Het moest gewoon, het kon echt niet anders meer. Gewoon omdat het anders af en toe levensgevaarlijk zou worden. Op het moment zijn we druk met de certificeringen bezig, waarbij ik waarschijnlijk als laatste aan de beurt zal komen. Ik hoor van veel gezelschappen dat op andere plekken de toneelmeester achter de trekkenwand zit, maar ik vind dat raar. Ik hoor daar niet achter, ik moet namelijk overzicht

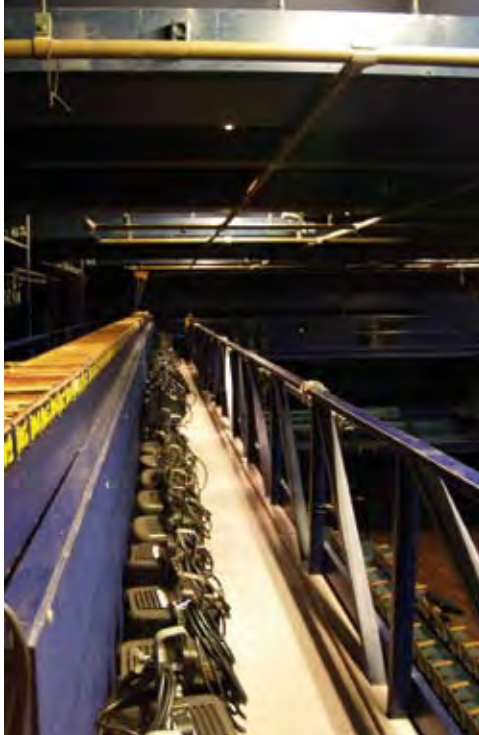
op de vloer kunnen houden. Voor mij werkt dat dus niet."

Kennis en tijd

De sfeer in het theater is de laatste jaren veranderd en die verandering is eigenlijk nog steeds aan de gang. Niet zo zeer door nieuwe technieken, maar meer door regelgeving, weet Van Hassel: "Het zijn in zekere zin fabrieken aan het worden. Er moet meer in minder tijd, dat zal iedereen beamen. Het is efficiënter geworden, maar of het er gezelliger op geworden is? Regels kosten sowieso tijd, maar die krijg je niet. Wel jammer, omdat je minder de kans krijgt om het vak in de praktijk te leren. Je moet het allemaal meteen kunnen." Ook op technisch gebied gaan de ontwikkelingen steeds sneller. Qua kennis up-to-date blijven is dan ook schier onmogelijk. "We zijn hier niet gespecialiseerd en streven er naar dat iedereen in principe alles kan doen. Dat is onmogelijk, maar in grote lijnen proberen we dat wel. Geluid is daarbij onze zwakte. We hebben twee heel goede geluidstechnici. Ik kan het allemaal wel aansluiten, maar vraag me niet het ook nog eens allemaal te gaan mixen. Dat lukt me niet en dat ga ik ook echt niet meer leren. Die ontwikkelingen gaan zo snel, dat kun je echt allemaal niet bijbenen. Je krijgt de kans niet meer om er mee te spelen en bovendien kun je het ook niet allemaal aanschaffen natuurlijk."

Nieuwbouw?

Echt investeren is er de komende tijd sowieso niet bij voor de Arnhemse schouwburg. "Als het goed is gaan we namelijk over een jaar of zeven weg hier en krijgen we dan op een andere plek nieuwbouw", legt Van Hassel uit. "Eigenlijk is dat ook wel nodig, want eerlijk gezegd is het gebouw op zich nu gewoon slecht." Het is nog vroeg om er echt wat over te kunnen zeggen, de plannen staan namelijk nog allerminst vast, maar mocht er nieuwbouw komen dan zou Van Hassel er als technicus graag nauw bij betrokken worden: "Het moet namelijk niet alleen maar mooi worden, maar vooral ook functioneel. Daarom hoop ik dat we wel wat invloed krijgen. Ik heb er best wel ideeën over, maar misschien zullen die ook wel heel duur zijn. Als ik het helemaal voor het zeggen zou hebben dan zou ik liever renoveren, maar dan zou er ook wel héél veel moeten gebeuren hier. Maar toch, de akoestiek die we hier hebben, probeer die nog maar eens terug te krijgen in een nieuw

gebouwd. Die is namelijk echt goed. Ook de grote zaal ziet er prima uit. Ik ben sowieso meer van de 'oude sfeer'. Een voordeel van nieuwbouw zou wel zijn dat we dan kunnen uitbreiden, aangezien we met 700 plaatsen een wat kleine capaciteit hebben."

'Onreisbaar'

Het mooie aan het werk vindt Van Hassel het 'samen iets moois neerzetten'. "Ik kan ook nog steeds genieten van mooie voorstellingen, maar merk wel dat ik door de jaren heen kritischer ben geworden. Als ik het niks vind dan ben ik ook zo weer weg. Een minder leuke ontwikkeling is dat het meer

'doordouwen' geworden is, waardoor de betrokkenheid bij een voorstelling wat minder is geworden. Maar het blijft gewoon een leuk vak." Ook vraagt de toneelmeester zich wel eens af welke kant het op gaat in de theaterwereld: "Ik heb namelijk wel eens het idee dat het 'onreisbaar' wordt, alleen al door file- en parkeerproblemen. Het maakt het reizen zó zwaar, dat het volgens mij op een gegeven moment anders georganiseerd moet gaan worden. Ik ben benieuwd hoe dat zich gaat ontwikkelen, tot nu toe verrekt het publiek het namelijk om te gaan reizen. Daar zal volgens mij over nagedacht moeten gaan worden, want zo is het soms bijna niet meer te doen."